

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

ΔΠΜΣ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

1. Σκοπός και περιεχόμενο

- Σκοπός της πρακτικής άσκησης του ΔΠΜΣ Ειδική Αγωγή είναι να μάθουν οι φοιτητές να παρατηρούν τη συμπεριφορά των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, να αξιολογούν σε παιδαγωγικό επίπεδο αυτούς τους μαθητές, να σχεδιάζουν και να υλοποιούν εκπαιδευτικές παρεμβάσεις και μαθήματα και μέσω των παραπάνω δραστηριοτήτων να εξοικειωθούν με το επαγγελματικό έργο του ειδικού παιδαγωγού. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της παρατήρησης επαγγελματιών ειδικών παιδαγωγών σε πραγματικές συνθήκες εργασίας, και την περιορισμένης έκτασης άσκηση επαγγελματιών δραστηριοτήτων υπό εποπτεία, δηλαδή με την ευθύνη και καθοδήγηση πιστοποιημένου ειδικού παιδαγωγού-επόπτη. Οι δραστηριότητες, στις οποίες εκτίθενται οι φοιτητές κατά την πρακτική άσκηση τους πρέπει να περιλαμβάνουν παρατήρηση, σχεδιασμό μαθημάτων ή εκπαιδευτικών παρεμβάσεων, συμμετοχή στη διδασκαλία και απαραίτητως εποπτευόμενη αυτόνομη διδασκαλία όπως αυτή ορίζεται από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.

- Ενδεικτικά οι δραστηριότητες μπορούν να αφορούν στα εξής:

(α) τυπικές εργασίες διεκπεραίωσης, όπως λήψη ιστορικού, συμπλήρωση εγγράφων, κτλ.,

(β) ψυχοπαιδαγωγική αξιολόγηση,

(γ) παρεμβατική διδασκαλία ατομική ή ομαδική,

(δ) συμβουλευτικές συνεδρίες, ατομικές ή ομαδικές,

(ε) συναντήσεις μελών της διεπιστημονικής ομάδας,

(στ) δραστηριότητες εκπαιδευτικού/επιμορφωτικού χαρακτήρα, όπως σεμινάρια ή συνέδρια,

(ζ) άλλες δράσεις ή ενέργειες που εμπíπτουν εντός των επαγγελματιών καθηκόντων και των δεξιοτήτων του ειδικού παιδαγωγού.

- Μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες θεωρούνται όσοι για ολόκληρη ή ορισμένη περίοδο της σχολικής τους ζωής εμφανίζουν σημαντικές δυσκολίες μάθησης εξαιτίας αισθητηριακών, νοητικών, γνωστικών, αναπτυξιακών προβλημάτων, ψυχικών και νευροψυχικών διαταραχών, οι οποίες - σύμφωνα με τη διεπιστημονική αξιολόγηση- επηρεάζουν τη διαδικασία της σχολικής προσαρμογής και μάθησης. Στους μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες συγκαταλέγονται οι μαθητές με: νοητική αναπηρία, αισθητηριακές αναπηρίες όρασης ή ακοής, κινητικές αναπηρίες, χρόνια μη ιάσιμα νοσήματα, διαταραχές ομιλίας-λόγου, ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, ΔΕΠΥ, διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές (φάσμα αυτισμού), ψυχικές διαταραχές, πολλαπλές αναπηρίες, σύνθετες γνωστικές, συναισθηματικές και κοινωνικές δυσκολίες, παραβατική συμπεριφορά και οι χαρισματικοί μαθητές.

2. Προϋποθέσεις και αξιολόγηση

- Δικαίωμα για πρακτική άσκηση έχουν οι φοιτητές κατά το δεύτερο έτος των σπουδών τους (Β' και Γ' εξάμηνα).

- Η πρακτική άσκηση διαρκεί 180 ή 270 ώρες (ανάλογα με την εκπόνηση ή όχι διπλωματικής εργασίας που έχει επιλέξει ο φοιτητής), οι οποίες μπορούν να κατανεμηθούν στα δύο ακαδημαϊκά εξάμηνα του 2ου ακαδημαϊκού έτους.

- Η πρακτική άσκηση ισοδυναμεί με 20 ECTS (επιλογή σπουδών με διπλωματική εργασία ειδίκευσης) ή 30 ECTS (επιλογή σπουδών χωρίς διπλωματική εργασία ειδίκευσης). Αξιολογείται με τους χαρακτηρισμούς «επιτυχής» ή «ανεπιτυχής».
- Οι φοιτητές οφείλουν να συμμετέχουν και σε συναντήσεις εποπτείας με την Επιτροπή Πρακτικής, Ακαδ. Υπεύθυνο ή/και τους διδάσκοντες του ΔΠΜΣ που θα πραγματοποιούνται σε χώρο του Παν/μιου κατόπιν σχετικής ανακοίνωσης.
- Η πρακτική άσκηση αξιολογείται με τους χαρακτηρισμούς «επιτυχής» ή «ανεπιτυχής». Για να χαρακτηριστεί «επιτυχής» ο φοιτητής οφείλει να μην έχει λάβει το χαρακτηρισμό «ανεπαρκής» σε παραπάνω από 1 (ένα) από τα κριτήρια επίδοσης στο Δελτίο Αξιολόγησης Πρακτικής Άσκησης που συμπληρώνεται από τον Επόπτη.

3. Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης

- Η Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης έχει ως έργο την οργάνωση και ακαδημαϊκή εποπτεία της πρακτικής άσκησης. Συνεργάζεται με ιδρύματα και φορείς Ειδικής Αγωγής φροντίζοντας να διασφαλίζει επαρκείς θέσεις πρακτικής άσκησης για όλους τους φοιτητές. Αναλαμβάνει την τοποθέτηση των φοιτητών στα διαθέσιμα Κέντρα, αποφαινεται σχετικά με την έκβαση της πρακτικής άσκησης («επιτυχής» ή «ανεπιτυχής») και απαντά σε αιτήματα που της υποβάλλονται. Κάθε διαδικασία σχετική με την πρακτική άσκηση των φοιτητών διεκπεραιώνεται μέσω της Επιτροπής, η οποία δεν παρακάμπτεται σε καμία περίπτωση.
- Η Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης έχει καθήκον να δημοσιεύει εγκαίρως, σε ειδικό πίνακα ανακοινώσεων και μέσω διαδικτύου, κάθε πληροφορία ή ανακοίνωση σχετικά με την πρακτική άσκηση των φοιτητών. Εγγυάται τη διαφάνεια και το αδιάβλητο της όλης διαδικασίας. Είναι υποχρεωμένη να απαντά σε αιτήματα των φοιτητών, τα οποία έχουν υποβληθεί γραπτώς, μέσα σε 15 ημέρες από την ημερομηνία υποβολής τους.
- Η Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης ορίζεται και λειτουργεί υπό την εποπτεία της Ειδικής Διατμηματικής Επιτροπής του ΔΠΜΣ Ειδική Αγωγή. Η θητεία της Επιτροπής είναι διετής.

4. Κέντρα Πρακτικής Άσκησης

- Η πρακτική άσκηση των φοιτητών πραγματοποιείται σε ιδρύματα και φορείς της Ειδικής Αγωγής (π.χ. σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης ή/και σχολικές μονάδες γενικής αγωγής όπου φοιτούν μαθητές με αναπηρίες ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, τμήματα ένταξης, ΚΕΔΔΥ, κέντρα ψυχικής υγιεινής, συμβουλευτικά κέντρα, κ.ά.) που λειτουργούν ως Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, εγκεκριμένα από ή συνεργαζόμενα με δημόσιους φορείς.
- Τα Κέντρα Πρακτικής Άσκησης συνεργάζονται με το ΔΠΜΣ Ειδική Αγωγή σε εθελοντική βάση και πάνω στις γενικές αρχές του παρόντος Κανονισμού. Κάθε Κέντρο αναλαμβάνει να διασφαλίσει τις συνθήκες που θα επιτρέψουν στους φοιτητές να πραγματοποιήσουν πρακτική άσκηση (όπως περιγράφεται στην παρ. 1) υπό την καθοδήγηση του εποπτεύοντος ειδικού παιδαγωγού, στα πλαίσια των στόχων του Κέντρου και χωρίς να παρεμποδίζεται η λειτουργία του. Τα συνεργαζόμενα Κέντρα δεν καταβάλλουν οποιαδήποτε μορφή οικονομικής ή άλλης αποζημίωσης ούτε επιβαρύνονται με ασφαλιστικές καλύψεις ή άλλες παροχές προς τους φοιτητές. Επιπλέον, δεν δημιουργείται καμίας μορφής σχέση εργασίας ανάμεσα στους φοιτητές και τα συνεργαζόμενα Κέντρα.

5. Εποπτεύοντες Ειδικοί Παιδαγωγοί

- Το πρόγραμμα δραστηριοτήτων και τα καθήκοντα του φοιτητή στο Κέντρο όπου πραγματοποιεί πρακτική άσκηση καθορίζονται από τον εποπτεύοντα ειδικό παιδαγωγό, σε συνεννόηση με τον διοικητικό υπεύθυνο του Κέντρου. Ο επόπτης εγγυάται την πραγματοποίηση της πρακτικής άσκησης στα πλαίσια των αρχών εκπαιδευτικής δεοντολογίας και του παρόντος Κανονισμού, παρακολουθεί την πρόοδο των δραστηριοτήτων και τη συνεπή παρουσία του φοιτητή κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης και παρεμβαίνει συμβουλευτικά όποτε το κρίνει σκόπιμο. Ο επόπτης βρίσκεται σε επαφή με την Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης και την ενημερώνει για ενδεχόμενη άρνηση ή αδυναμία του φοιτητή να τηρήσει τις δεσμεύσεις που απορρέουν από τον παρόντα Κανονισμό. Κατόπιν τεκμηριωμένης εισήγησης, ο επόπτης μπορεί να προτείνει στην Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης τη διακοπή της πρακτικής άσκησης του φοιτητή.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

- Επειδή είναι πιθανόν να παρακολουθούν το ΠΜΣ ψυχολόγοι και εργαζόμενοι εκπαιδευτικοί έχει προβλεφθεί να υπάρχει σχετική ευελιξία στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης ως προς τα εξής:
 - α) οι φοιτητές του ΔΠΜΣ δύνανται να πραγματοποιήσουν την πρακτική τους άσκηση στη σχολική μονάδα που ήδη εργάζονται, αρκεί σε αυτή τη μονάδα να φοιτούν μαθητές με γνωμάτευση ως έχοντες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και μπορεί να αναλάβει την εποπτεία τους ειδικός παιδαγωγός που υπηρετεί στη μονάδα. Στην περίπτωση φοιτητών που εργάζονται σε θέση ειδικού παιδαγωγού τότε την εποπτεία τους στη σχολική μονάδα αναλαμβάνει ένα μέλος της Διατμηματικής Επιτροπής του ΔΠΜΣ μετά από απόφαση της ΕΔΕ. Τυχόν προϋπηρεσία ΔΕΝ θεωρείται πρακτική άσκηση.
 - β) ως σχολικές μονάδες λογίζονται τόσο τα σχολεία της ειδικής αγωγής όσο και τα σχολεία της γενικής αγωγής, δημόσια ή ιδιωτικά
 - γ) η πρακτική άσκηση είναι δυνατόν να πραγματοποιείται και απογευματινές ώρες σε ολόημερα σχολεία, και
 - δ) η πρακτική άσκηση είναι δυνατόν να πραγματοποιείται σε όλη τη διάρκεια των εργάσιμων ημερών και ωρών των ΚΕΔΔΥ
 - ε) για τους φοιτητές του ΔΠΜΣ που έχουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος ψυχολόγου και πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση σε σχολικές μονάδες, φορείς και δομές ειδικής αγωγής, η πρακτική άσκηση μπορεί να συνεποπτεύεται και από τον ψυχολόγο που υπηρετεί στη συγκεκριμένη δομή (σε συνεργασία με τον ειδικό παιδαγωγό).
- Στ) Τέλος, ΔΕΝ αναγνωρίζονται ως πρακτική άσκηση οι ιδιωτικές εκπαιδευτικές παρεμβάσεις και οι εξ αποστάσεως δραστηριότητες.

6. Τοποθέτηση των φοιτητών σε Κέντρα

- Η διαδικασία τοποθέτησης των φοιτητών σε Κέντρα διενεργείται στην αρχή του χειμερινού εξαμήνου κάθε ακαδημαϊκού έτους, με κριτήρια: (α) τις προσωπικές τους προτιμήσεις, και (β) τον χρόνο υποβολής της αίτησης (δηλ. οι διαθέσιμες θέσεις καταχωρίζονται στους φοιτητές με τη σειρά χρονικής προτεραιότητας που οι ίδιοι δηλώνουν τις προτιμήσεις τους).
- Στην περίπτωση κοινών προτιμήσεων τοποθέτησης, οι φοιτητές (με την κοινή προτίμηση) αποφασίζουν μεταξύ τους με βάση τις προσωπικές συνθήκες και ιδιαίτερες ανάγκες τους. Στην περίπτωση που αδυνατούν να επιλύσουν το θέμα τότε η τοποθέτηση σε κέντρο πρακτικής ανακοινώνεται από τη Γραμματεία του προγράμματος με κριτήριο ιεράρχησης την μέχρι τότε βαθμολογία τους.
- Δεν στοιχειοθετούν λόγους για υπέρβαση της σειράς προτεραιότητας κριτήρια όπως: (α) η προσωπική επαφή των φοιτητών με τα στελέχη ενός Κέντρου, (β) τυχόν ειδικές γνώσεις ή δεξιότητες των φοιτητών, (γ) το εξάμηνο σπουδών.
- Οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να πραγματοποιήσουν την πρακτική τους άσκηση συγκεντρώνοντας ώρες σε διαφορετικά κέντρα (περισσότερα του ενός).

7. Καθήκοντα των φοιτητών

(α) Οι φοιτητές λαμβάνουν προσωπική γνώση των ανακοινώσεων που αφορούν την πρακτική άσκηση με δική τους ευθύνη. Η Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης προχωρά σε ατομική ενημέρωση μόνο όταν πρόκειται για απάντηση σε γραπτό αίτημα.

(β) Μετά την υποβολή δήλωσης και την τοποθέτηση σε Κέντρο, κάθε φοιτητής δεσμεύεται να πραγματοποιήσει την πρακτική άσκηση του στο συγκεκριμένο Κέντρο σύμφωνα με όσα ορίζει ο παρών Κανονισμός. Μη αιτιολογημένη αθέτηση αυτής της δέσμευσης επιφέρει κυρώσεις (απώλεια δικαιώματος στην πρακτική άσκηση για ένα εξάμηνο).

(γ) Κατά την πρακτική άσκηση τους, οι φοιτητές έχουν υποχρέωση να τηρούν με συνέπεια το ωράριο παρουσίας στο Κέντρο, το οποίο έχει διαμορφωθεί από τον εποπτεύοντα ειδικό παιδαγωγό και τον διοικητικά υπεύθυνο, σύμφωνα με τις ανάγκες και τη φυσιογνωμία του Κέντρου. Εάν ένας φοιτητής απουσιάσει από το Κέντρο για διάστημα μεγαλύτερο του 10% του προβλεπόμενου χρόνου των **180/270** ωρών (δηλαδή, περισσότερες από **18/27** ώρες), θεωρείται ότι δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την πρακτική άσκηση και, επομένως, θα πρέπει να την επαναλάβει.

(δ) Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης οι φοιτητές έχουν υποχρέωση να εφαρμόζουν τις αρχές της εκπαιδευτικής δεοντολογίας και επαγγελματικής συμπεριφοράς. Τα βασικά σημεία δεοντολογίας αναφέρονται στους εξής τομείς:

i) **Επάρκεια**: οι φοιτητές δεν υπερβαίνουν τα όρια των γνώσεων και των δυνατοτήτων τους ή των τεχνικών και διοικητικών πόρων του Κέντρου.

ii) **Ακεραιότητα και υπευθυνότητα**: οι φοιτητές ενεργούν με εντιμότητα, ειλικρίνεια και δικαιοσύνη, διαχωρίζουν τις προσωπικές τους ανάγκες και αξίες από τις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις και αποφεύγουν ακατάλληλες σχέσεις στον εργασιακό χώρο.

iii) **Σεβασμός των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των ατόμων**: οι φοιτητές διαφυλάσσουν το απόρρητο των προσωπικών δεδομένων, αναγνωρίζουν τις ατομικές διαφορές που οφείλονται στο φύλο, την ηλικία, τη φυλή, την εθνική/πολιτισμική καταγωγή, τη θρησκεία, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, τις ειδικές ανάγκες και την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση.

iv) **Γενικός σκοπός**: οι φοιτητές εφαρμόζουν τις ακαδημαϊκές και επαγγελματικές τους δεξιότητες για την προαγωγή της ευημερίας του ατόμου και της κοινότητας.

v) Πέραν των παραπάνω δεσμεύσεων, οι οποίες ισχύουν για κάθε επαγγελματία ειδικό παιδαγωγό, οι φοιτητές οφείλουν να οριοθετούν τις ενέργειές τους μέσα στα πλαίσια των δραστηριοτήτων που τους έχουν ανατεθεί από τον εποπτεύοντα και να είναι συνεπείς απέναντι στις δεσμεύσεις που απορρέουν από τους ειδικούς στόχους και τη λειτουργία του Κέντρου. Σε αντίθετη περίπτωση, και κατόπιν τεκμηριωμένης εισήγησης του εποπτεύοντα ειδικού παιδαγωγού, η Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης δύναται να αποφασίσει τη διακοπή της πρακτικής άσκησης ενός φοιτητή. Από τη μεριά τους, οι φοιτητές οφείλουν να ενημερώνουν εγκαίρως την Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης εάν ανακύπτουν σοβαρές δυσκολίες ή προβλήματα στο Κέντρο.

(ε) Κάθε φοιτητής έχει την ευθύνη για τη διακίνηση, συμπλήρωση και υποβολή στη Γραμματεία των εγγράφων της πρακτικής άσκησης του.

8. Αναγνώριση της πρακτικής άσκησης

• **Με την έναρξη της πρακτικής άσκησης** υπογράφεται σύμφωνο συνεργασίας ανάμεσα στο ΔΠΜΣ Ειδική Αγωγή και τα συνεργαζόμενα Κέντρα.

• **Μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης** – και μέσα σε διάστημα δύο εβδομάδων – οι φοιτητές, σε συνεργασία με τον εποπτεύοντα ειδικό παιδαγωγό όπου απαιτείται, πρέπει να συμπληρώσουν και να υποβάλουν στη Γραμματεία της Επιτροπής Πρακτικής Άσκησης τα εξής έγγραφα:

(α) Βεβαίωση πρακτικής άσκησης,

(β) Παρουσιολόγιο υπογεγραμμένο από τον επόπτη/τρια,

(γ) Αναλυτική έκθεση εμπειριών και δραστηριοτήτων,

(δ) Συμπερασματική αποτίμηση,

• Τα έγγραφα αυτά είναι διαθέσιμα μέσω της ιστοσελίδας της πρακτικής άσκησης ή από τη Γραμματεία, σε μέρες και ώρες συνεργασίας με τους φοιτητές. **Ακόμα και όταν έχει συμπληρωθεί ο απαιτούμενος αριθμός ωρών, η πρακτική άσκηση θεωρείται ολοκληρωμένη μόνο εφόσον έχουν επιστραφεί όλα τα έγγραφα στον ατομικό φάκελο του φοιτητή μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες.** Η καταχώριση της αναγνώρισης της πρακτικής άσκησης στη Γραμματεία του ΔΠΜΣ Ειδική Αγωγή γίνεται στην εξεταστική περίοδο που ακολουθεί το εαρινό εξάμηνο κάθε ακαδημαϊκού έτους.

9. Επικοινωνία

- Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης. Τα μέλη ΔΕΠ που συμμετέχουν στην Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης είναι οι: Μουζάκη Αγγελική (Επίκουρη Καθηγήτρια) και Κυπριωτάκη Μαρία (Επίκουρη Καθηγήτρια). Η Επιτροπή υποστηρίζεται από την κ. Μαριάνθη Μαραγκουδάκη (γραμματέας).
- Πίνακας ανακοινώσεων. Πληροφορίες για θέματα που αφορούν την πρακτική άσκηση των φοιτητών αναρτώνται στον ειδικό πίνακα ανακοινώσεων που βρίσκεται έξω από τα γραφεία της Γραμματείας του ΔΠΜΣ Ειδική Αγωγή.
- Διαδίκτυο. Στη διεύθυνση <http://eidikiagogi.edc.uoc.gr/> δημοσιεύονται οι ανακοινώσεις της πρακτικής άσκησης ταυτόχρονα με την ανάρτησή τους στον πίνακα ανακοινώσεων. Στην ιστοσελίδα της πρακτικής άσκησης οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να βρουν πληροφορίες και υλικό προς μεταφόρτωση (down-loading).
- Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Οι φοιτητές μπορούν να χρησιμοποιούν την ηλεκτρονική διεύθυνση eidikiagogi@edc.uoc.gr για επικοινωνία με την Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης και την υποβολή σχετικών ερωτημάτων.